

- Ošetřovatelství jako vědní disciplína, definice, vývoj v ČR a zahraničí.
- Zdraví a ošetřovatelství, politické, ekonomické podmínky a principy.
- Ošetřovatelství v primární péči a komunitě.
- Ošetřovatelská praxe, metody ošetřovatelské péče, ošetřovatelské systémy, zabezpečení kvality péče, vytváření standardů.
- Profese ošetřovatelství, úlohy, funkce a role, činnosti a kompetence sestry a zdravotnického záchranáře v moderním ošetřovatelství 21. století.
- Filozofie změny v ošetřovatelství, realizace změn, holizmus jako filozofie ošetřovatelství, humanizace péče.
- Základní terminologie v ošetřovatelství, mezinárodní standardní terminologie.
- Příjemce ošetřovatelské péče, jeho potřeby, prostředí.
- Koncepční modely a teorie ošetřovatelství – terminologie, klíčové pojmy (koncepční rámec, teorie, model); kategorie konceptních modelů; charakteristika a struktura základních modelů a teorií, jejich využití a aplikace v ošetřovatelské praxi.

MUNI
MED

Úvod do teorie ošetrovatelství

Michal Pospíšil

Ošetrovatelský personál

- Provází pacienta v období nemoci v delším časovém úseku než lékař – je mu blíže. (tíživá a stresující situace, NP obklopen přístroji, neznámé prostředí,)

- Kvalitně vzdělaný zdravotník je neodmyslitelným členem týmu v komplexní péči o nemocné.
- Pokroky, kterých medicína dosáhla a dosahuje, vyžadují změnu skladby a systému.

Změny

- V roce 1901 na akutní nemoci umírala skoro polovina lidí, v padesátých letech umíralo 9% populace. V roce 1980 už jen 1%. Vzrůst trendu mortality na chronické choroby přeš 90%.
- Pokažené normy chování – samoindukované nemoci (až 40%) – mění se primární význam akutní pomoci -> převaha chronických nemocí.

Akutní medicína

- Stoupla úroveň
- Více lidí s trvalým postižením -> nápor na instituce dlouhodobé péče
- Super-specializace – technizace – odlidštění
- Finanční zátěž zdrav. sociální péče – dilema nezadržitelného pokroku

- Exponenciální rozvoj informací -> „Dr. Google“
- Zdravotníci co „nevidí“ pacienta – přetechnizováno, nekouká na pacienta, ale do monitoru
- Kvantita nahrazuje kvalitu
- Nárůst skepse – prostor pro alternativní typy „medicíny“

**M U N I
M E D**

„Léčíme pacienta, ne monitor!“

- Obrovský civilizační problém je nadměrný příjem energie stravou, přitom hlavní příčinou nemocnosti a úmrtí na světě je chudoba a hlad.
- Lide starší 65 let je více než dětí do 15 let.
- Kdo pokračuje ve vědách, ale upadá v mravnosti, více upadá než pokračuje. – platí všude, ve zdravotnictví více vidět.
- Medicína nemůže být lepší než společnost, ve které se nachází -> Etiketa chování

Paradigma ošetrovatelství

- Zahrnuje vědy sociální
- Psychologické
- Spirituální/duševní
- Změna z pouze „injekce“ na „promluva a injekce“

Role

- Fokus na týmovou spolupráci mezi obory i mezi profesemi.
- Cílená identifikace slabých míst a černých děr v systému -> konstruktivní debata a výzkum.

Historie

- Na profesionální úrovni se jedná o mladý obor
- Na úrovni „lidové“ – víceméně odjakživa
- Odraz dané společnosti, kultury, spirituality..

Vývojové linie ošetrovatelství

- laická péče – je nejstarším typem péče, kterou poskytují sami nemocní (sebe péče)
- charitativní péče – vyvinula se z křesťanství s cílem pečovat o specifickou skupinu lidí (chudí, nemocní, mentálně postižení),
- profesionální péče – postupně se transformovala z charitativní linie s rozvojem biomedicínských věd a technologií (boom v 19. století -> organizovaná léčebná péče)

Knick pro chvíle prokrastinace

Význam historie a kultur

- Náboženství zahrnuje širokou škálu přesvědčení o původu a léčbě nemocí od nadpřirozených sil (nemoc způsobují zlí duchové), přes uctívání neživých předmětů (amulety, talismany,...), uctívání předků a duchů, kteří manipulují s osudy lidí.
- K léčbě se nejčastěji užívaly bylinné prostředky a masáže. S vývojem společnosti se uctívání bohů soustředilo do chrámů
- Ve starověkém Řecku ve 2. tisíciletí př. n. l. působil Apollonův syn věhlasný Asklépios s léčitelskými schopnostmi. Lékařskému umění se naučil u Kentaura Cheiróna a dodnes je považován za otce řeckého lékařství. Jeho pověstná hůl omotaná hadem se stala znakem lékařů.
- Hippokratés z Kósu (5. – 4. stol.př.n.l.)

Hippokratés

*Život je krátký, “
umění dlouhé,
příležitost
prchavá,
zkušenost
klamná, úsudek
obtížný.*”

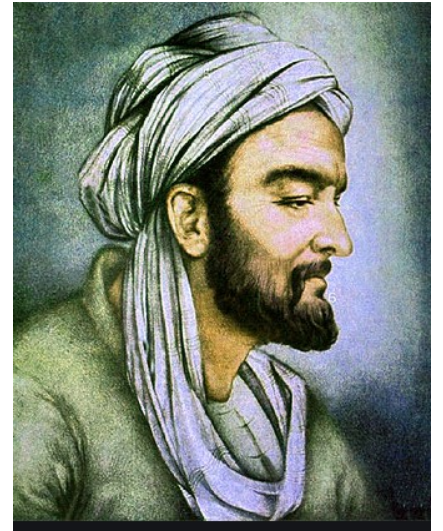
— *Aforismy I.1.*

*Pomáhat - nebo “
alespoň neškodit.*

— *Epidemica I.11*

Islám

- Arabové navázali na učení Hippokrata a Galéna a rozvinuli nauku o příznacích onemocnění.
- O nemocné pečovali v primitivních klášterech lékaři a jejich sluhové.
- Abú Bakr Mohammad ibn Zakaríja al-Rází latinsky Rházes (850 -923) a Abú Alí al-Husajn ibn Abdulláh ibn Sína známý jako Avicena (980 – 1036), z jejichž díla čerpala medicína západní Evropy.

Křesťanská víra

- Pomoc bližnímu je pomoc bohu
- Po staletí vznikaly mužské a ženské kláštery (dle církevního řádu)
- Uspokojovány především základní lidské potřeby

Války

- Velké množství raněných, hromadné infekce a špatné hygienické podmínky, nedostatečné znalosti personálu.
- Ošetřovatelství jako poslání s vojenskými způsoby (přísná pravidla a vojenská hierarchie ošetřovatelství). Nejznámějšími řády byli Rytíři špitálníci Sv. Jana z Jeruzaléma, Rytíři Sv. Lazara,

Henry Dunant

□ Švýcarský k

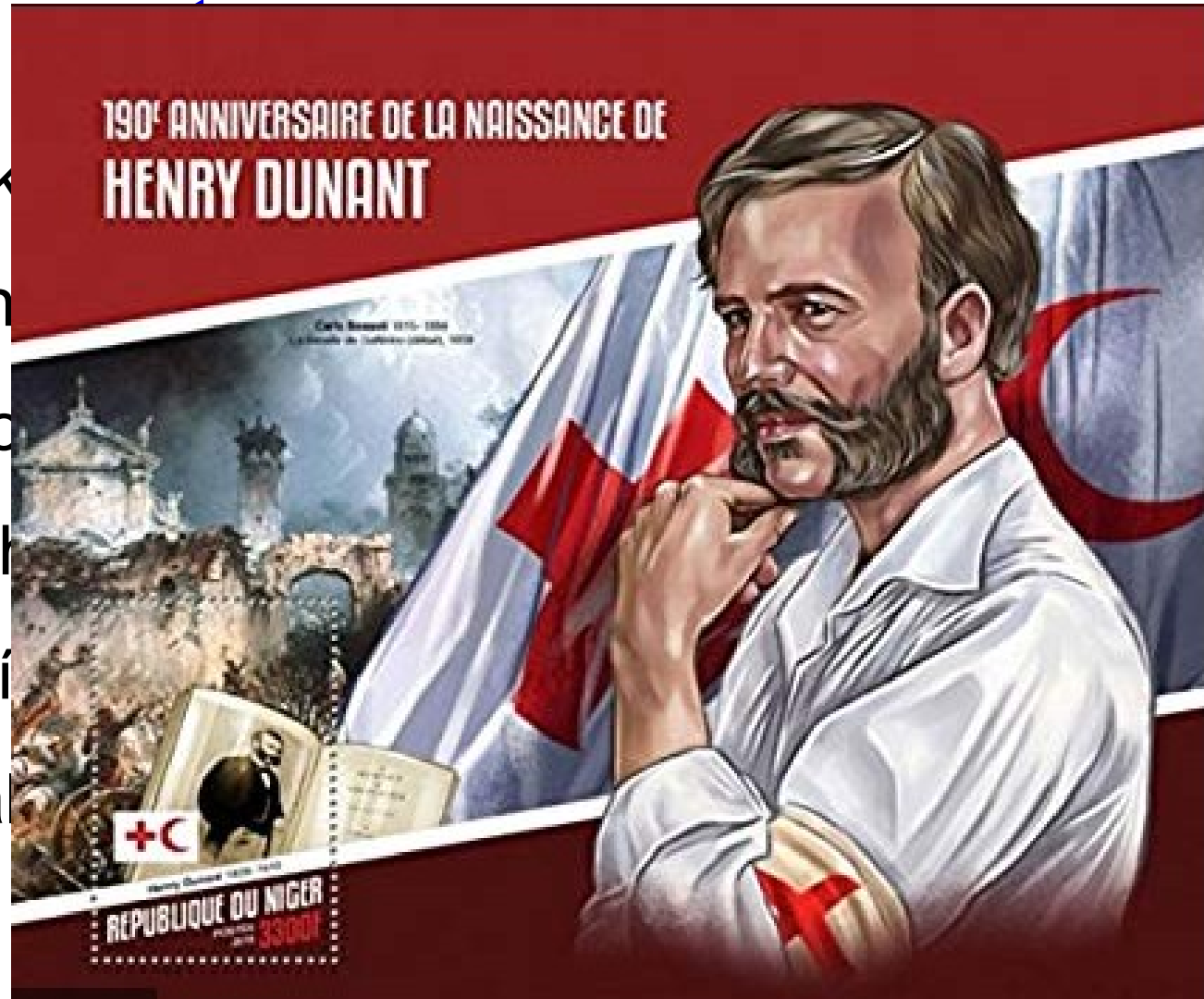
Utrpení zran

nějak pomo

Mezinárodní

tato největší

postižené vá

řina v r.1859.

m pokusil jim

m pro vznik

ě. Dodnes se

e stará o lidi

YOU ARE NEEDED NOW

JOIN THE
ARMY NURSE CORPS

APPLY AT YOUR RED CROSS RECRUITING STATION

**MUNI
MED**

Animáč k FN

□ <https://www.youtube.com/watch?v=Frow559jWSE>

Florence Nightingalová

- Anglická ošetřovatelka pocházející z bohaté rodiny, zúročila své zkušenosti a znalosti z pracovních cest po Evropě v Krymské válce (1853 – 1856). Se skupinou ošetřovatelek.
- Uvedla do praxe hygienickou reformu, podávání kvalitní stravy, odpočinek pro vojáky a snížila tak vysokou úmrtnost vojáků. Zkušenosti z Krymské války plně využila v rozvoji moderního ošetřovatelství.
- Napsala knihu „Poznámky o ošetřovatelství“ a založila první ošetřovatelskou školu při Nemocnici Sv. Tomáše v r. 1860 v Londýně.
- Kniha se stala učebnicí v sedmi světových jazycích vč. češtiny. Po vzoru ošetřovatelské školy začaly v relativně krátké době vznikat ošetřovatelské školy v Evropě i ve Spojených státech.
- Absolventky ošetřovatelských škol se začaly sdružovat do ošetřovatelského hnutí, aby docílily kvalitnější péče o nemocné, lepšího společenského postavení ošetřovatelek, zlepšení platových a sociálních podmínek. Koncem 19. stol. v r.1899 byla založena mezinárodní rada sester (International Council of Nurses – **ICN**).

Metaparadigma ošetrovatelství

Člověk

Zdraví

Prostředí

Ošetrovatelství

Věda a technika

- Medicína jako věda vzniká okolo 13. a 14. století.
- Veliký rozvoj „boom“ nastává od 19. století
- Nemocnice se stává i místem pro studium.

Sociální faktory

- Koncentrace a stěhování lidí do měst
- Vysoké nároky na hygienu a infrastrukturu (kanalizace, voda, redukce rizik..)
- Populační růst v 18. století

Vývoj českého ošetrovatelství

- První zmínky u nás zasahují do 10. století
- Útulky/hospice pro chudé
- **Anežka Přemyslovna, sestra krále Václava I. Založila několik klášterů v Praze, řád křížovníků s červenou hvězdou, pro které vypracovala pravidla péče o chudé a nemocné.**

Vliv medicíny na rozvoj

- Rozvoj -> paradoxně více nemocných a více výkonů
- Nutnost pomocných profesí
- Vznik prvních všeobecných nemocnic (1785 v Brně)

Vzdělávání v Československu

- Vyšší ošetrovatelská škola v Praze připravovala sestry-učitelky pro pedagogickou činnost a vrchní sestry pro vedoucí práci v ošetrovatelství.
- Po vzoru Sovětského svazu vznikaly Střední zdravotnické školy. Sestry si odbornou kvalifikaci mohly zvýšit v Institutu pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně a Bratislavě.
- Pro pedagogickou odbornost sestry-učitelky bylo otevřeno vysokoškolské studium na Filozofické fakultě UK v Praze v kombinaci s psychologií a později pedagogikou.

Výňatky z historie

- První absolventky státní ošetrovatelské školy založily v r. 1921 Spolek absolventek ošetrovatelské školy, v r. 1928 přejmenovaný na Spolek diplomovaných sester.
- Rozvíjelo se zejména nemocniční ošetrovatelství, poprvé vznikla funkce představené (hlavní sestry), byly vypracovány organizační řády a pracovní náplně personálu ve směnách. Mnoho sester působilo v odbojovém hnutí.
- V r. 1933 byl Spolek diplomovaných sester ČSR přijat do ICN

A co záchranáři?

- Pražský dobrovolný sbor ochranný (1857)
- Čítal 36 lidí, 3 zdravotníky
- „...ochrániti, co jest ochrany hodno, zachránit v každém druhu nebezpečí jak životy lidské, tak i majetek spoluobčanů dobrovolně, neohroženě a nezištně“.

Ochranné stanice a první „RP“

- Označení červenobílou stuhou
- Od 50. let v menších městech mimo ordinační dobu zajišťovali přednemocniční neodkladnou péči obvodní lékaři a ambulantní střední zdravotnický personál, tzv. lékařskou službu první pomoci.
- Počátky činnosti záchranné služby byly spjaty s odděleními ARO. Na výjezd vyjížděly sestry a lékaři z ARO, traumatologických ambulancí.

Historie ZZS

- Odborná zdravotní služba se stávala každým rokem dostupnější jak ve městech, tak na venkově. Od 50. let v menších městech mimo ordinální dobu zajišťovali přednemocniční neodkladnou péči obvodní lékaři a ambulantní střední zdravotnický personál, tzv. lékařskou službu první pomoci.
- Vytváření zdravotnické záchranné služby začalo v prosinci 1974 podle Metodického opatření Ministerstva zdravotnictví, které bylo na tehdejší dobu velmi pokrokové. Počátky činnosti záchranné služby byly spjaty s odděleními ARO. Na výjezd vyjížděly sestry a lékaři z ARO, traumatologických ambulancí.

MUNI
MED

**Známe nějakou významnou osobnost v
úzké souvislosti s naším oborem?**

Zlom v roce 1993

- Vyhláška MZ ČR, která nabyla platnosti od 1. 1. 1993 o zdravotnické záchranné službě.
- Ustanovení o dostupnosti PNP
- Od 2004 krajská střediska

96/2014

§ 18

Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického záchranáře

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického záchranáře se získává absolvováním

a) akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu zdravotnických záchranářů,

b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaný zdravotnický záchranář na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2018/2019, nebo

c) **střední** zdravotnické školy v oboru zdravotnický záchranář, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce **1998/1999**.

(2) Odbornou způsobilost k výkonu povolání zdravotnického záchranáře má také zdravotnický pracovník, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecná sestra podle § 5 a specializovanou způsobilost v oboru **sestra pro intenzivní péči** a byl členem výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby nejméně v rozsahu alespoň poloviny týdenní pracovní doby po dobu 5 let v posledních 6 letech.

(3) Za výkon povolání zdravotnického záchranáře se považuje činnost v rámci specifické ošetrovatelské péče při poskytování přednemocniční neodkladné péče, a dále při poskytování akutní lůžkové péče intenzivní, včetně péče na urgentním příjmu. Dále se zdravotnický záchranář podílí na neodkladné, léčebné a diagnostické péči.

(4) Zdravotnický záchranář může bez odborného dohledu činnosti v rámci specifické ošetrovatelské péče při poskytování přednemocniční neodkladné péče provádět až po 1 roce výkonu povolání při poskytování akutní lůžkové péče intenzivní, včetně péče na urgentním příjmu; tato podmínka neplatí, pokud odbornou způsobilost podle odstavce 1 získal zdravotnický pracovník, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání řidiče vozidla zdravotnické záchranné služby podle § 35 a toto povolání vykonával v rozsahu alespoň poloviny týdenní pracovní doby nejméně po dobu 5 let v posledních 7 letech předcházejících získání odborné způsobilosti podle odstavce 1.

Praktická sestra

Odbornou způsobilost k výkonu povolání praktická sestra má také zdravotnický pracovník, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání

a) zdravotnického záchranáře podle § 18, nebo

b) porodní asistentky podle § 6.

(3) Za výkon povolání praktické sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se praktická sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, paliativní, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.

Komora záchranářů

<https://www.komorazachranaru.cz/>

The screenshot shows the homepage of the Komora záchranářů (Rescue Chamber) website. The header is dark blue with the organization's logo on the left, which features a red cross and a caduceus. The main title 'Komora záchranářů' is in white, followed by the subtitle 'zdravotnických záchraných služeb České republiky' and the tagline 'držitelka žestného uznání za výjimečný přínos pro záchranářství'. On the right side of the header, there are links for 'Nová registrace' and 'Přihlášení', and a search bar with the text 'Vyhledávání...'. Below the header is a navigation menu with items: 'Aktuality', 'Vzdělávací akce', 'Diskuze', 'Burza práce', 'Orgány', 'Příhlašky', 'Legislativa', 'Dokumenty', and 'Fotogalerie'. The main content area is divided into several sections. On the left, there is a 'Důležitá informace' (Important information) section with a red heading, a photo of a meeting, and text about a conference on May 16, 2019. Below this is an article titled 'Vrtulník LZS Olomouc EC 132 T2 byl nově vybaven palubním navigátorem' (Helicopter LZS Olomouc EC 132 T2 was newly equipped with a cockpit navigator), featuring a photo of a helicopter and text about its use in the Olomoucký kraj. At the bottom left, there are three smaller article teasers: 'Státní záchraná letka nebude. Babišův sen se rozplynul', 'MUDr. Ondřej Franěk - Domácí porody - konečně nějaká použitelná data?', and 'Hledají se provozovatelé vrtulníků na období 2021 - 2028, hlásí se DSA i ATE'. On the right side of the main content area, there are statistics: '1938 aktualit', '215 diskuzních témat', '13 návštěvníků online', and '176 pracovních nabídek'. Below these are sections for 'Naši sponzoři' (Our sponsors) and 'Naši partneři' (Our partners). The sponsors section includes boxes for 'MÍSTO PRO VAŠI REKLAMU' (General and Main sponsor) and logos for 'MEDSOL SPONZOR'. The partners section includes logos for 'DOCHAZA OŠVATEL', 'rescue report', and 'florence'. The footer of the website is not visible in the screenshot.

MUNI
MED

Zkratky na závěr sdělení

- ÚSZS
- ZZS
- RLP
- LSPP
- RZP
- RV
- ČSČK
- ČK
- ZZA
- TCC
- ICN
- ÚZIS

René Théophile Hyacinthe Laënnec

Literatura a zdroje

- FARKAŠOVÁ a kol. Ošetrovateľstvo-teória. 2. vyd. Osveta, Martin, 2005. ISBN 80-8063-182-4. JAROŠOVÁ, D. Teorie moderního ošetrovateľství. Praha, ISV, 2000. ISBN 80-7368-068-8. KOZIEROVÁ, B., ERBOVÁ, G.,
OLIVIEROVÁ, R. Ošetrovateľstvo. Martin: Osveta, 1995. s.1- 81,s. 123 –240. ISBN 80-217-0528-0. MASTILIAKOVÁ, D. Úvod do ošetrovateľství. 1.díl. Karolinum, Praha, 2002. ISBN 80-246-0429-9.
- STAŇKOVÁ, M. Teorie ošetrovateľství, učební texty pro bakalářské a magisterské studium. Karolinum, Praha, 1997. ISBN 80-7184-243-5.

M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A